

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Střední průmyslová škola strojnická Vsetín
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0483
Autor	Ing. Miroslav Václavík
Název šablony	III/2
Název DUMu	19.3 ROZPAD AUSTENITU – ZÁKLADNÍ POJMY
Tematická oblast	Tepelné zpracování
Předmět	Strojírenská technologie
Druh učebního materiálu	<i>Prezentace</i>
Anotace	Prezentace je zaměřena na základní poznatky o rozpadu austenitu.
Vybavení, pomůcky	PC, dataprojektor
Ověřeno ve výuce dne, třída	6.9.2013, 2.A

Výukové cíle

- Žák se bude orientovat v základních pojmech souvisejících s rozpadem feriticko-cementické struktury na austenit.

Klíčová slova

- Rozpad austenitu
- Difúze
- Perlit
- Ferit
- Cementit (karbid železa)
- Austenit
- Bainit
- Martenzit

ROZPAD AUSTENITU – ZÁKLADNÍ POJMY

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

OCHLAZOVÁNÍ AUSTENITU

rozpad austenitu = přeměna austenitu

Ochlazování pomalé – přeměny austenitu dle klasického rovnovážného diagramu.

Ochlazování rychlé – často reálné podmínky, při nichž je brzděna difúze. Slitina je pak v tzv. **nestabilním stavu**.

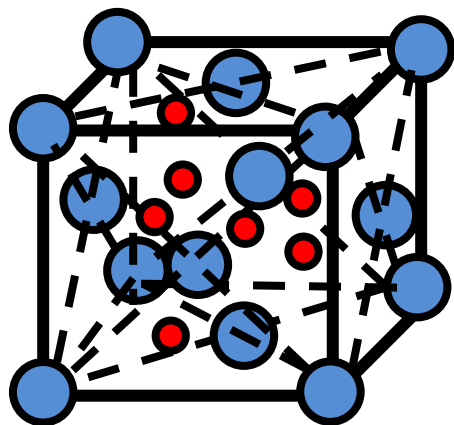
DIFÚZNÍ DĚJE

Difúzní děje vyžadují při rozpadu austenitu přemísťování uhlíku.

Pohyb atomů uhlíku dosahuje vzdálenosti 0,001 až 0,1 mm.

Při ochlazování tzv. **kritickou rychlostí** je difúze zcela potlačena - velmi důležitá vlastnost pro kalení.

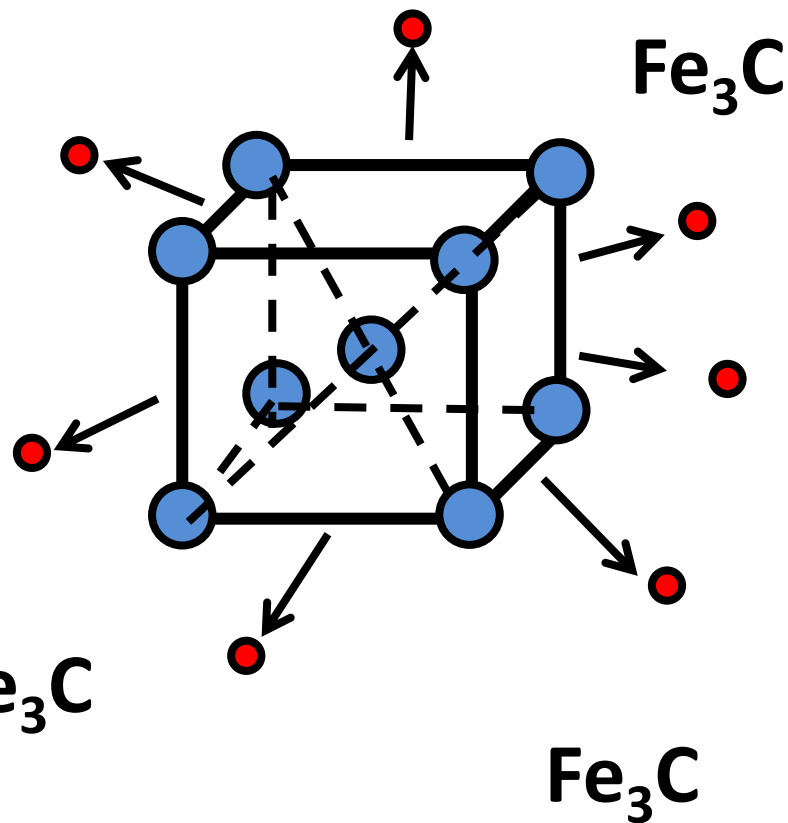
Fe_γ

● - atom železa

● - atom uhlíku

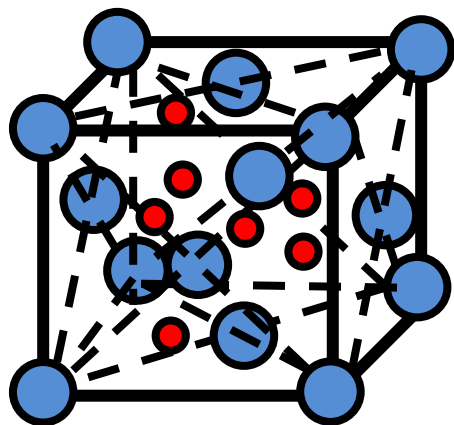
Fe_α

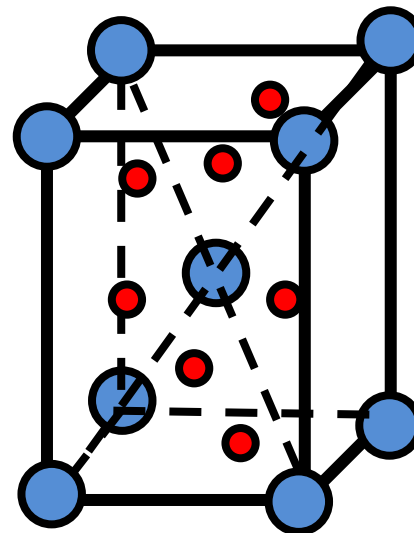
Obr. 1 – Rozpad austenitu dle rovnovážného diagramu

Fe_γ

Fe_α

● - atom železa

● - atom uhlíku

Tetragonální=čtverečná mřížka

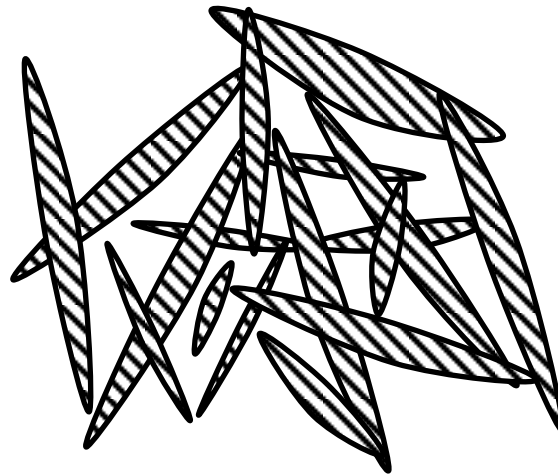
Obr. 2 – Rozpad austenitu s potlačenou difúzí

STRUKTURY VZNIKLÉ Z AUSTENITU

- **Perlit**
- **Martenzit**
- **Bainit**
- **Zbytkový austenit** – část austenitu, která se díky vysokému pnutí nemohla přeměnit.

MARTENZIT

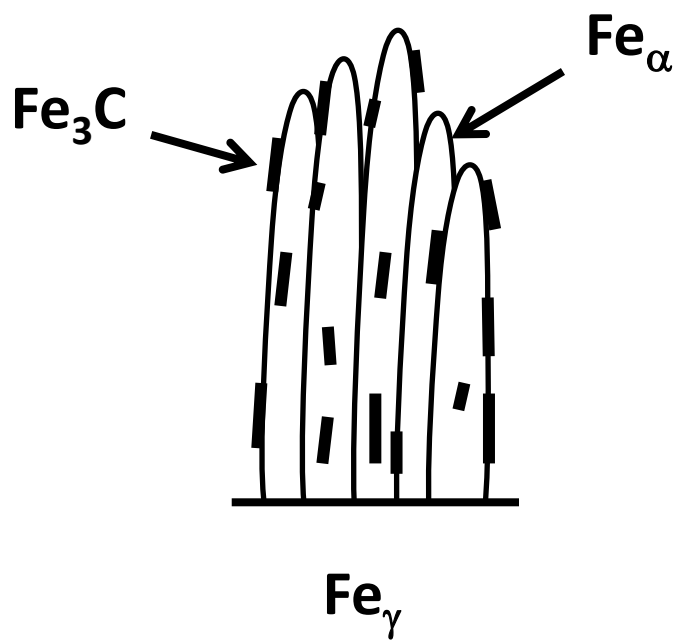
- přesycený tuhý roztok uhlíku v železe alfa (feritu) – difúze plně potlačena
- jehlicovité až deskové útvary
- velmi tvrdý a křehký – základní struktura po kalení

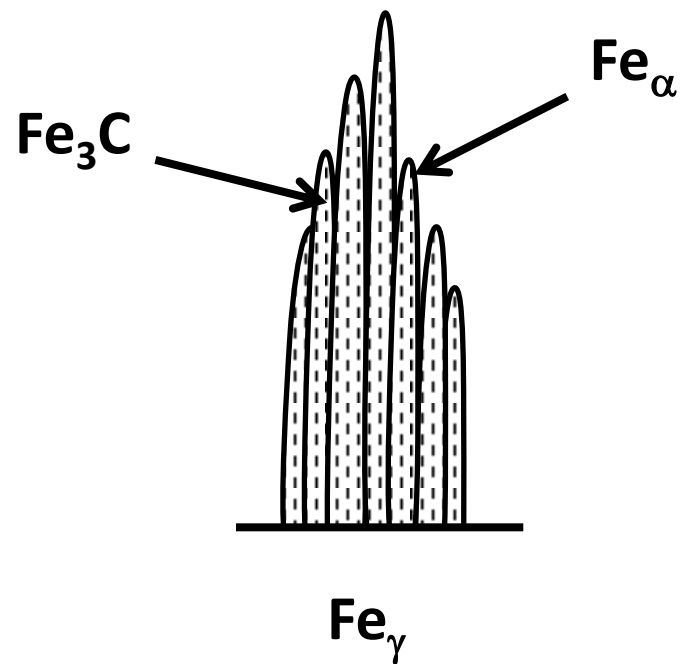
Obr. 3 – Jehlicovité útvary martenzitu, okolo - zbytkový austenit

BAINIT

- částečně přesycený tuhý roztok uhlíku v železe alfa (feritu) – difúze z části potlačena
- jehlicovitá až deskovitá struktura tvořená směsí přesyceného feritu a karbidů železa
- **Horní bainit** – hrubší jehlice s podélně uspořádanými částicemi cementitu
- **Dolní bainit** – jemnější jehlice podobné martenzitu, karbidy jsou uvnitř desek feritu, vlastnosti obdobné popuštěnému martenzitu, vyšší tvrdost a nižší houževnatost oproti hornímu bainitu.

Obr. 4 – Horní bainit

Obr. 5 – Dolní bainit

Otázky

- Jak se jinak dá nazvat rozpad austenitu?
- Jak difúze ovlivňuje vznik nových fází z austenitu?
- Popiš struktury vzniklé rozpadem austenitu.

Použité zdroje obrázků

Obr.1 až Obr. 5:

Vlastní tvorba